

29. Kotitalouslautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Lautakuntaan kuuluivat v. 1954 puheenjohtajana kansanedustaja E. H. Nurminen sekä jäseninä: tarkastaja T. J. Alanko, rouva I. O. Hietanen, talousopettaja A. M. Häggman, rouvat S. E. Lehtivuori ja H. Liuhta, talousopettaja M. Schauman, rehtori K. M. Sihvonen ja filosofian kandidaatti A. M. J. Tamminen, joista tarkastaja Alanko valittiin varapuheenjohtajaksi. Kaupunginhallituksen edustajana oli kansanedustaja L. S. Lehto. Sihteerin tehtäviä hoiti johtajaopettaja I. Grotenfelt.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 12 kertaa ja pöytäkirjoihin merkittiin 137 pykälää. Lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli 386 ja saapuneiden 300. Laskuja hyväksyttiin 893.

Toimihenkilöt. Lautakunnan palveluksessa oli kertomusvuonna 16 vakinaista ja 7 tuntiopettajaa, nim. vakinaisina: johtajaopettaja, 6 talousopettajaa, 1 kodinhoidonopettaja, 2 kotitalousneuvojaa, 4 käsityönopettajaa sekä 2 käsityöneuvojaa. Tuntiopettajia oli 1 talousopettaja, 3 käsityönopettajaa, 1 modistiopettaja. Lisäksi toimi tuntiopettajina 2 henkilöä, joista toinen opetti laulua, toinen käsitöitä. Opetus- ja perhepesuloissa toimi 4 pesulanhoitajaa sekä mankelinhoitaja 9. 7. saakka. Siivoojia ja vahtimestareita eri toimipaikoissa oli yhteensä 5.

Toimipaikat. Lautakunnan toiminta tapahtui 26 eri paikassa, nim. omissa opetushuoneistoissa: Helsinginkatu 26:ssa, Mäkelänkatu 45:ssä, Fredrikinkatu 16:ssa ja Koskelantie 27:ssä sekä seuraavissa kansakouluissa: Haagan, Herttoniemen, Lauttasaaren, Malmin, Maunulan, Munkkiniemen, Oulunkylän, Pakilan, Pitäjänmäen, Puistololan, Pukinmäen, Tapanilan ja Vartiokylän kansakoulussa sekä lisäksi vielä Tapanilan, Puistololan, Malmin, Pakilan, Oulunkylän ja Pitäjänmäen äitiys- ja lastenneuvoloissa ja Maunulan Nuorisotoimiston kerhohuoneistossa.

Pesulatoiminta tapahtui lautakunnan hallinnassa olevissa kahdessa opetus- ja perhepesulassa Mäkelänkatu 86:ssa ja Susitie 2—6:ssa.

Toiminta. Opetustoiminta jakaantui ruoanvalmistuksen-, käsitöiden-, kodinhoidon- ja pesunopetukseen. Opetusta annettiin erilaisilla käytännöllisillä ja havaintokursseilla sekä luento- ja havaintoesityksinä. Kurssit havaintoesityksineen olivat erittäin suosittuja ja osaanotto näihin oli vilkasta.

Kurssitoiminta

	Kurssien lukumäärä	Oppilas- määrä		Kurssien lukumäärä	Oppilas- määrä
Ruoanlaittokursseja (5—12 kertaa)	106	921	Havaintoesityksiä ja pesu- luentoja	25	516
Leipomakursseja (5 kert.)	40	282	Neuvontaa talopesuloissa	19	303
Havaintokursseja (3 kert.)	14	342			909
Havaintoesityksiä	95	1 967	Käsityöneuvontaa (12—16 kertaa)	53	943
» neuvoloissa	106	1 041	Pukuompelukursseja (10 kertaa)	24	332
Puutarha- ym. neuvontaa	13	53	Hattukursseja (10 kert.) ...	19	191
		4 606	Pitteenvalmistus-, revin- näiskirjonta- ym. kursseja	9	88
Kodinhoidonkursseja (12 kert.)	2	28			1 554
Silityskursseja (6 kert.) ...	3	21			
Pesutupien hoitajille kurssi (5 kert.)	1	41			

Kerhot. Kotitalouslautakunnalla oli kolme omaa kerhoa, joiden yhteinen jäsenmäärä oli 214. Kerhoilloissa käsiteltiin kerhotoimintaa koskevat viralliset asiat, laulettiin, luettiin kirjallisuutta sekä keskusteltiin erilaisten alustusten johdosta. Esitelmistä mainittakoon mm.: Naisen asema avioliitossa, Laihuus ja lihavuus, Perheenemäntä työnjohtajana. Lisäksi järjestettiin myyjäisiä ja juhlia, käytiin teatterissa ja retkeiltiin.

Näyttelyt. Kertomusvuonna järjestettiin sieninäyttely, jossa oli erilaisia syksyn sienä ja sieniruokia maistettavana. Yhdessä Sieniseururan ja Gastronomisen yhdistyksen kanssa järjestettiin Mäkelän uudessa kansakoulussa esitelmä- ja maistiaistilaisuus herkkusienien tunnetuksi tekemiseksi. Maistiaisten valmistusohjeet perustuivat Kotitalouskeskuksen tekemään tutkimukseen herkkusienien soveltumisesta suomalaisen ruokavalioon.

Pesulatoiminta. Molemmat opetus- ja perhepesulat olivat kertomusvuonna ahkerassa käytössä itsepalvelupesuloina. Pesuloiden toiminnassa oli vaikeutena se, että pesulat alunperin suunniteltiin talopesuloihin, jotka sitten käyttövaikeuksien takia annettiin kotitalouslautakunnan ohjattaviksi. Pesuloiden teho ja koneiden kestävyys eivät olleet niin suuret, että hoidon kannalta välttämättömät palkka- ja korjauskulut olisi saatu kokonaan peitettyiksi. Pesuloiden yhteinen asiakaslukumäärä oli 6 300 ja pesty vaatekilomäärä 129 593 kg. Lisäksi oli jonkin verran erikoispesuja, kuten mattoja, täkkejä jne.

Tuloja oli pesuloista 5 200 987 mk ja menoja 5 606 263 mk, joten tappio oli kertomusvuonna 405 276 mk. Tappioon sisältyi ylityksiä korjaus- ja palkkauskuluissa, sillä mm. mankelinhoitaja L. Lehdon pitkän sairausloman ja pesulanhoitaja T. Saksan tapaturman aiheuttamat ylimääräiset palkkauskulut olivat jo yli 106 000 mk. Tappioon sisältyi lisäksi pesunopetuksen aiheuttamat kulut noin 100 000 mk, jota ei myönnetty lautakunnalle erillisenä.

Tutkimus- ja julkaisutoiminta. Kotitalouslautakunta pyysi 14. 4. järjestelytoimistoa tekemään perusteellisen tutkimuksen opetus- ja perhepesuloiden kannattavuudesta. Tutkimuksen suoritti insinööri T. Lehto ja tulokset ilmenivät yksityiskohdittain järjestelytoimiston kirjelmästä 15. 6.

Kaupunginvaltuuston pyytäessä lausuntoa aloitteesta kunnallisten itsepalvelupesuloiden lukumäärän lisäämiseksi päätti lautakunta tehdä tarkan tutkimuksen Suur-Helsingin pesutupatilanteesta kohdistuen huomionsa erikoisesti koneellisten pesutupien lukumäärään ja tarkoituksenmukaisuuteen sekä pesutupien perheenemännille aiheuttamiin kustannuksiin. Tutkimuksen suoritti maisteri R. Huttunen apunaan talousopettaja A. Ojala, ja se käsittää tiedot yli 2 000 talopesutuvasta.

Saadakseen opetustyön joustavammaksi laativat lautakunnan talousopettajat ruoanlaittokursseja ja havaintoesityksiä varten monistetut ruokaohjeet. Täten saatiin myös kurssiohjelmat ja kustannukset eri opettajien pitämällä kursseilla suunnilleen samoiksi.

Huoneistotilojen ahtaus rajoitti jatkuvasti lautakunnan toiminnan laajentumista. Tämän epäkohdan poistamiseksi päätettiin Maunulaan, Rajametsäntie 32:een perustaa uusi opetushuoneisto. Sen sisustaminen siirtyi v:n 1955 puolelle.

Lautakunnan työn laajuuden selventämiseksi esitetään muutamia rinnakkaislukuja v:n 1945 ja 1954 toiminnasta:

	1945	1954
Vakinaisten opettajien lukumäärä	7	16
Tuntiopettajien »	6	7
Työpisteiden »	4	26
Kurssien »	80	283
Havaintoesitysten »	20	245
Pesuloiden »	—	2

Lautakunnan menot olivat 19 956 323 mk jakautuen seuraaviin eriin:

Menoerä	Mk
Palkkiot	106 980
Vakinaiset viranhaltijat	8 028 520
Tilapäiset viranhaltijat	880 424
Muut palkkamenot	618 991
Vuokra	1 849 480

	Mk	
Menoerä		
Lämpö	208 464	
Valaistus	157 337	
Siivoaminen	465 514	
Kaluston hankinta	328 082	
Kaluston kunnossapito	32 246	
Painatus	78 746	
Tarverahat	395 141	
Tarveaineet	997 390	
Pesunopetus ja perhepesula	5 606 263	19 753 578
Kisakylän huoneisto		202 750
		<u>19 956 323</u>

Tuloja kertyi kurssitoiminnasta 921 935 mk, pesulatoiminnasta 5 200 987 mk, yhteensä 6 122 922 mk.